

Evidens for et potentiale

Introduktionstekst til ph.d. cup 2020

Jesper Balslev

31. Januar 2020

Afhandlingen forsøger at besvare det enkle spørgsmål, om der findes positiv evidens for at digitalisering af skole og uddannelse styrker læring. Spørgsmålet stilles på baggrund af fundet af lang række evalueringsrapporter der konkluderer at det er svært at finde signifikante effekter på læringsindikatorer, som følge af udbredelsen af digitale læringsteknologier.

Spørgsmålet er enkelt, men svaret er kompliceret. At besvare spørgsmålet, forudsætter stabile og præcise definitioner af "digitalisering", læring og evidens. Som tilløb til det empiriske arbejde, foretages der

- en historisk gennemgang af brugen af teknologiske hjælpemidler i uddannelse
- en gennemgang af de pædagogiske teorier der ligger til grund for udviklingen af digitale læremidler
- en gennemgang af evidens-begrebet: dets historie indenfor uddannelse, og de videnskabsteoretiske positioner som evidensbegrebet kan associeres til
- et review af "state-of-the-art" forskning indenfor området, mhp. på at afdække hvilke vidensdomæner, akademiske felter, og videnskabelige discipliner der er engageret i spørgsmålet.

Til at guide litteraturreview og empirisk analyse opereres der med en analytisk ramme udviklet af filosofen Lee Braver der sammenligner forskellige epistemologiske og ontologiske positioner i hhv. den angelsaksiske realisme og den kontinentale anti-realisme. Kort sagt, bruges rammen til en vurdering af den politiske praksis' forståelse af læring og evidens: skal det politiske projekt grundlæggende forstås som et videnskabeligt projekt, eller som et kulturelt projekt? Hvordan opfattes det lærende subjekt og viden; hvordan evaluerer man på læring? Det har konsekvenser for hvordan man skal evaluere projektet, alt efter hvordan man stiller spørgsmålet.

Kernen i afhandlingen er en analyse af otte politiske visions- og evalueringsrapporter (den første udgivet i 1983, den sidste i 2015) fra internationale institutioner som UNESCO, OECD, World Economic Forum og EU og fra danske ministerier og regeringer. Analysemetoden er dokumentanalyse, for at afdække centrale temaer og afdækning af de videnskabsteoretiske og pædagogiske positioner de kan fortolkes at abonnere på . De tre spørgsmål der stilles til hvert dokument er:

- Hvad er argumenterne for at digitalisere?
- Hvad er vidensgrundlaget/de epistemiske kilder for argumenterne?
- Hvordan evalueres hidtige indsatser, eller hvordan vil man evaluere foreslåede interventioner?

Rapporterne er udvalgt på baggrund af et skøn af deres repræsentativitet, deres indflydelse på udfærdigelsen af national policy, og distribution over hele epoken (siden digitalisering for

første gang blev et emne i uddannelsespolitik i de tidlige '80ere til det tidspunkt afhandlingen begynder sin undersøgelse).

Afhandlingen ønsker at bidrage til det relativt nye fænomen/akademiske felt, der på engelsk går under navnet "Digital Literacy", eller som på dansk benævnes med begreber som "teknologiforståelse" eller "digital dannelse".

På baggrund af analysen foreslås et forfinet, kritisk og selvrefleksivt alternativ eller supplement til "DigComp 2.0". DigComp 2.0 er foreslået af EU, og er en ramme til at reflektere over digitale kompetencer (hos borgere). Denne ramme transporteres til uddannelse, men bliver altså vinklet til at stimulere kritisk og refleksion over digitale læringsteknologier i sig selv.

Bredere samfundsperspektiver

Man kan argumentere for at Danmark er et af de mest digitaliserede lande i verden. Det kan dokumenteres igennem vores repræsentation på forskellige globale digitaliseringsindekser, på vores såkaldte "adoption" af smartphones, på antallet af computere i uddannelse, adgang til internet osv. Det gør DK til en oplagt case til at studere effekterne af digitalisering af skole og uddannelse.

Det er meget svært at konkludere at virkeligheden i dag, møder gårsdagens visioner om øget engagement, styrket indlæring, højere faglighed, eller stærkere sprog- eller matematikkompetencer. Der udgives rapporter der peger på svage fald i læsefærdigheder, i matematik, på samme måde som OECD problematiserer vores IT-infrastrukturs manglende effekt i PISA-undersøgelser.

Samtidigt er der en intens national debat i gang om der samtidigt med de udeblevne effekter, er ved at blive introduceret kontra-effekter i form af distraktion, manglende evne til fordybelse, og negative sociale følgevirkninger der kan underminere rammerne for god indlæring. Det kan f.eks. være manglende søvn på baggrund af brugen af smartphones om aftenen, angst og mistrivsel på baggrund af cybermobning, eller stress forbundet med at positionere sig i sociale netværk der dominerer børns liv fra en meget tidlig alder. Det kalder på en evaluering af projektet i sig selv, præmisserne for det og en finere forståelse for hvilke metoder de politiske institutioner bruger når der skal argumenteres for mere digitalisering, eller når tidligere tiltag skal evalueres. (der er ikke fundet eksempler på politiske rapporter der advokerer for mindre digitalisering).

Det er afhandlingens ambition at styrke vores analytiske kompetencer i forhold til forskellige digitale fænomener i uddannelse. Det er ikke dens formål at stille spørgsmålstejn ved at der foregår en digital transformation i den måde vi distribuerer viden på, i de systemer der bruges til logistik eller produktion, i udviklingen af automatisering, eller i mediebildets dynamikker.

Formidling

Arbejdet med afhandlingen har været udgivet som essay i bogen "Kritik af den digitale fornuft - i uddannelse" (Hogrefe 2018), og har ført til opmærksomhed fra pressen, men også fra en lang række aktører på området: undervingsministeriet (i forbindelse med udvikling af faget "teknologiforståelse" til folkeskolen), Dansk Magisterforening og Dansk ITs ekspergruppe om dannelse i et digitaliseret samfund, men også fra læringsteknologiske firmaer, politiske partier (Radikale Venstre og Dansk Folkeparti) og andre der har interesse for problematikkerne på området. Det har manifesteret sig som deltagelse på en lang række konferencer, seminarer, foredrag og møder med fagforeninger, uddannelsesinstitutioner og akademiske institutioner.